

# Skovbølgårdsvej

## Skovbølgårdsvej 7 (nedrevet)

<b>Ejerlav.:</b>	Skovbøl	<b>Matr. nr.</b>	
<b>Ejendoms kunst:</b>	Parcellist - landbrug		
<b>Ejendoms navn:</b>	"Kittels hus"		
<b>Opført:</b>			
<b>Areal:</b>			
<b>Sky-Pantprotokol</b>	1129 Skovbg. folie 2, 4, 48, 49 og 59. 1074 Lundt. II folie 336		
<b>Bemærkninger:</b>	<p>Skovbølgård udliciterer i 1800 ialt 29 parceller, beliggende rundt om dens oprindelige hovedmark. Ved udliciteringen blev parcel nr. 2. solgt til Peter Iversen i Varnæs og nr. 4. til Peter Petersen i Bovrup. Disse 2 parceller er beliggende sydøst for godset, på hver sin side af Skovbølgårdvej.</p> <p>Dele af disse jorder blev solgt til Laus Bruun i 1816, der nu står som ejer en parcel på 6,5 skattetønder land, af den 2. og 4. Skovbølgård. Stedet eller huset kaldes efter godsejer Kittels overtagelse for "Kittels Hus", og lå på sydsiden af Skovbølgårdvej, midtvejs mellem vejkydset Skovbølgårdsmark og Bovrup skellet. Laus Andersen var fra 1782 - 92 ejer af en kro (JH Johannsens kro).</p> <p>I 1821 frasælger han et lille stykke land af Tullerbjerg til snedker Rasmus Rasmussen, Skovbølgårdsmark 6.</p> <p>I 1831 kan Lorenz Lorenzen Bruun ikke betale sin gæld til Kittel på Skovbølgård, hvorfor han bliver pålagt at yde 10 dages arbejdstjeneste på Skovbølgård.</p> <p>Huset på Skovbølgårdvej ses endnu på de preussiske kort, rev. 1917, men ikke senere.</p>		

Købt	Ejere
	Skovbølgård guder
1.5.1800	Parcel 2. og 4. Peter Iversen fra Varnæs og Peter Petersen fra Bovrup
1813	Lars el. Laus Andersen Bruun g. Boel f. Nissen
1821	Sælger en lille jordlod på ca. 2 tdr. land beliggende i Tullerbjerg, til snedker Rasmus Rasmussen
1824	Lorenz Lorenzen Bruun søn g. 1817 Anna Cathrina Rossen
	Lorenz Peter Lorenzen Bruun, ugift
1855	godsejer Johann Georg Kittel på Skovbølgård

## Skovbølgårdsvej 10 "Skovbølgaard"



<b>Ejerlav.:</b>	Skovbøl	<b>Matr.nr.</b>	1 m.fl.
<b>Ejendoms kunst:</b>	Landbrug		
<b>Ejendoms navn:</b>	Skovbølgaard		
<b>Opført:</b>	Hovedbygning opført 1758-63		
<b>Areal:</b>	1922: 116,59 ha, 2011: matr. 1, 73, 92, 228 - 232, ialt 119,95 ha, + Varnæs matr. 459, 4790 m2		

**Bemærkninger:**

Hvornår Skovbølgård er oprettet, vides ikke, men gården nævnes med sikkerhed første gang i 1523. Den ejedes da af Paul Uge, som tilhørte en gl. sønderjysk slægt, der stammede fra Uge sogn. En søn Peter Uge ejede desuden en ret stor toft i Tumbøl, som han i 1486 "for sin faderes og søsters sjæl" skænkede Felsted kirke. Toften lå nord i byen. Paul Uge levede endnu i 1543, og i et skatteregister fra dette år er Skovbølgård ansat til 10 plove, en plov ca. = helbol. Foruden Skovbølgård havde han 2 gårde i Skovbøl, 3 i Bovrup, 1 i Ullerup, 1 i Broager, 2 i Mjels og 1 i Oksbøl. Han havde 2 sønner, hvor Peter overtog Skovbølgård, og Erik der overtog Avnbøllund. Peter Ucke døde omkring 1751 og efterlod sig en søn Paul Uge, som 1/6 1589 blev skudt af sin nabo Hans Blome til Ornum i Varnæs sogn.

Skovbølgård blev overtaget omkring 1700 af Friedrich v. Ahlefeldt til Søgård og Gråsten. I landsmatriklen var det lille gods ansat til 5 plove. Da det kom i Ahlefeldt'ernes besiddelse, blev godset degraderet til en ladegård under Søgård, og når Friedrich Ahlefeldt havde købt godset var det uden tvivl for gennem en arrondering, bedre at kunne udnytte de store godsområder som han ejede i området.

**Landsbyens fællesmark:**

Fællesmarken eller særmarken kaldet Bøghoved eller Bøghøj, der ligger østsydøst for landsbyen ind mod Varnæs skellet, var landsbyens fælles græsningsmark. Denne særmark er på et eller andet tidspunkt, vel nok i 1600tallet blevet inddraget og underlagt det adelige gods Skovbølgård.

Ahlefeldterne ejede alt næsten alt gods i Lundtoft herred, som ikke var selveje eller lå under Tønder amt. Det betød for Felsted sogns vedkommende, på ca. 4/5 dele af alle gårdene i Felsted sogn hørte under Ahlefeldterne på Søgård. Med overtagelsen blev en del fremmede gårde nu henlagt under Skovbølgård, der nu blev ansat til 28 5/48 plov, idet man regnede 5 mark guld på 1 plov.

Med udvidelsen af Skovbølgårds hovedgårdsmark, blev de fleste gårde nu gjort lige store i størrelse og afgift. Samtidig med udvidelsen blev 1 gård i Svejrup og 1 gård i Skovbøl nedlagt og flyttet ud til nord for byen. Bebyggelsen blev kaldt for Ny Skovbøl.

**Herregården Skovbølgård:**

Skovbølgård er den eneste af Lundtoft herreds middelalderlige adelsgårde, der i anlæg og bygninger, til i dag har bevaret herregårdspræget. Hovedbygningen ligger midt på det store uregelmæssige middelalderlige voldsted, omgivet af vandfyldte grave og med delvis stensatte sider. Under den sidste svenskekrig ødelagdes gården omkring 1659, idet "beboelseshuset blev omstyrtet og ladegården med tilbehør brændt og lagt i aske".

Den derefter opførte hovedbygning beskrives i 1721 som et 18 fag lang og 3 fag bredt hus, samt et lille hus, formodentlig et forpagterhus på 6 fag lang og 3 fag bredt. Avlsbygningerne der lå vest for hovedbygningen, bestod af en stor kostald på 469 m<sup>2</sup>, samt vognlade, hestestald, tørvelade og bagehus på ialt 288 m<sup>2</sup>. Alle avlsbygninger var tækket med strå.

Den nuværende fredede hovedbygning, er opført i årene 1758 – 1763 af Justitsråd Christopher Trogilius Koch. Den statslige hovedbygning er opført i en etage, på en delvis kvadderbeklædt kælderetage. Bygningen er med saddeltag og halvt afvalmede gavle, og beklædt med tegltag. Midt på bygningen er der en gennemgående toetagers midterrisalit, der er ført op i en høj trekantsfronton.

Købt	Ejere
	Henning Ucke g. Anna Grip Jespers
	Peter Ucke
	Poul Ucke g. Margaretha Rathlow zu Arlewatt, 2x Margretha v. Stacken, 3x Anna Ernst Muggels dt
	Peter Ucke søn d. 1551, g. Magdalena Andersen
	Poul Ucke søn myrdet 1589, g. Magdalena zu Arlewatt
	Enken Magdalena og sønnen Claus Ucke
ca. 1600	Gerhard Rantzau g. Emirentia Ahlefeldt - Hasselau, 2x Dorothea Rantzau Bülck
	Jasper von Buchwald g. Anna Rathlow, 2x Adelheid Buchwald
	Marqard Buchwald søn g. Eibe v. Thienen - Kühren
ca. 1680	Oberstløjtnant Benedickt Friederik v. Ruhmohr g. Hedwig v. Baudissin
1697/1700	Grev Friedrich v. Ahlefeldt på Søgård overtager godset med tilhørende arvefæstegårde i Skovbøl og Svejrup
1708	Grev Carl v. Ahlefeldt halvbroder på Søgård
1721	Ahlefeldterne på Søgård med alt dets gods går konkurs

1725	Nicolai Paulsen g. 1699 i Ketting kirke med Clara Haarmann
1734	Christopher Trogelius Koch g. Maria Margaretha Paulsen, 2x Itgen Modt
1775	Christian Gottlieb Koch søn, der også ejer Bøjskov
1776	Henning Paulsen sønnesøn af Nicolai Paulsen g. Marie Elisabeth Koch
1784	Peter Aegidius g. Anna Maria Thomsen fra Lundsgård
1796	Peter Christian Aegidius søn død 1797 på Skovbølgård
1797	Moderen Anna Maria Aegidius
1800	Peter Christian Aegidius, bror til Peter Aegidius g. med en kusine Anna Maria Aegidius
1800	Frasalg af 29 parceller, beliggende rundt om gårdens hovedmark
1822	Johann Georg Kittel g. Anna Tramsen fra Flensborg
1880	August Ahrend Bruhn fra Åstrupgård g. Helene Wilhelmine Petersen
1928	Bestyrer Georg Ernst Bruhn
	Georg Ernst Bruhn g. Elsbeth SE Winkelmann
1969	Hans Georg Bruhn g. Margarete
2003	Katja Elsbet Margarete g. Kresten Mathiasen